

ધોરણ : 6

ગુજરાતી

પાઠ : 16

માતૃહંદય

સ્વ-અધ્યયનપોશી સોલ્યુશન

(દ્વિતીય સત્ર)

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

G6.1 વાર્તા, કાવ્યો, ચિત્રવર્ણન, નાટકો, ચર્ચાઓ, કિસ્સાઓ સાંભળે, સમજે અને અભિવ્યક્ત કરે છે.

G6.8 શબ્દકોશ, બાળકોશ, બાળવિશકોશનો ઉપયોગ કરી આશરે 3000 જેટલા શબ્દો સમજુ અને તેનો વ્યાવહારિક ઉપયોગ કરે છે.

G6.10 સાંભળેલી, વાંચેલી સામગ્રીમાંથી માહિતી મેળવવા શા માટે?, કેવી રીતે? જેવા પ્રશ્નો પૂછી શકે છે, કાર્યકારણ સંબંધ તારવી જવાબ આપે છે, ઉકેલ મેળવે છે.

G6.12 કોઈ એક શબ્દ કે વિચાર પરથી યોગ્ય મરોડ સાથે બે શબ્દો વચ્ચે યોગ્ય અંતર રાખી વિરામચિહ્નો તથા માન્ય જોડણી સાથે લેખન કરે છે.

પ્રશ્ન 1. લીટી દોરેલ શબ્દ માટે કોસમાંથી યોગ્ય શબ્દસમૂહ લખો.

[અડધી ઉમરે પહોંચેલું, ગુસ્સામાં પાડેલી બૂમ, ફોર ઉછેર કરતી જાતનો માણસ, લાકડાના નાના નાના ટુકડા, ભરવાડોએ જંગલમાં બાંધેલા ઝૂપડાંનું ગામ, કાંટાવાળાં વૃક્ષોની ગીય આડી]

1. પાઇળ ધુરકાટ કરતી સિંહણ સાવ નજીક આવી ગઈ હતી.

➤ **ગુસ્સામાં પાડેલી બૂમ**

2. કરમના દાધિયા નામનો સાતેક ઝૂપડાનો એક નેસ.

➤ **ભરવાડોએ જંગલમાં બાંધેલા ઝૂપડાંનું ગામ**

3. આવી આધેડ ઉમરની એક બાઈ એક સાંજે કરગઠિયાં વીણવા નીકળી.

➤ અડધી ઉમરે પહોંચેલું

4. સવાર પડે માલધારીઓ દોર ચરાવવા ઉપડી જથ્ય.

➤ દોર ઉછેર કરતી જતિનો માણસ

પ્રશ્ન 2. લીટી દોરેલ શબ્દની જગ્યાએ યોગ્ય રૂઢિપ્રયોગ વાપરી વાક્ય ફરીથી લખો.

[દિલનો ટુક્કો હોવું, જીવ તાજવે ચોટવો, ચોકી ઉઠવું, જીવ અડધો થઈ
જવો.]

ઉદાહરણ :- બાળકને ગલૂડિયું જોવાની મજા પડી.

બાળકને ગલૂડિયું જોવામાં રસ પડ્યો.

1. સિંહણની ડણક સાંભળી માલધારી સ્ત્રી ચમકી ગાઇ.

► **સિંહણની ડણક સાંભળી માલધારી સ્ત્રી ચોકી ઉઠી.**

2. માનો જીવ જાણે હમણાં જશે એવી સ્થિતિ થઈ.

➤ માનો **જીવ તાળવે ચોટયો.**

3. પોતાના બાળકની યાદ આવતાં માતા ચિંતાથી વિનિષ્ઠ થઈ ગઈ.

➤ પોતાના બાળકની યાદ આવતાં માતાનો જીવ અડધો થઈ જવો.

4. માતાને બાળક ખૂબ વહાલું હોય છે.

➤ માતાને બાળક દિલનો ટુકડો હોય છે.

પ્રશ્ન 3. આપેલા શબ્દો સાથે સંબંધિત ત્રણ-ત્રણ શબ્દો લખો.

માલધારી : ઢોર, ચારવું, નેસ

1. સિંહ : ગુજરાત, ગજરાત, પંજા

2. પર્વત : ઊંચો, ગિરનાર, ઉદનખટોલા

3. માતા : પ્રેમ, લાડ, માતૃત્વ

4. સવાર : પરોઢ, સૂર્ય, લાલશ

5. પ્રાણી : હિંસક, જંગાલ, શિકાર

પ્રશ્ન 4. પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

1. તમને જંગલમાં જવા મળે તો ...

➤ અમને જંગલ જવા મળે તો અમે પ્રાણીઓના ફોટા પાડીએ. તેઓ શું
કરે છે. તે જાણીએ તેમના વિશે લખેલી નોટિસ પરથી તેમની જતી
જાણી શકીએ.

2. સિંહણે બાળક પર કેમ હુમલો નહિ કયો હોય?

➤ સિંહણને પોતાના બાળકની ચિંતા હતી તે પોતે એક માં હતી. તેને
તેની સામેની માતાની સમજ હશે એટલે તેણે બાળક પર હુમલો કયો
નહીં.

3. તમને ક્યા પ્રાઇનું બચ્ચું રમાડવું ગમે? શા માટે?

► મને બિલાડીનું બચ્ચું રમાડવું ગમે. કારણ કે તે મસ્ત રુવાંટીવાળું હોય છે. મારી સાથે રમત પણ રમે છે.

પ્રશ્ન 5. આપેલા વાક્યોનો સમાન અર્થ ધરાવતાં વાક્યો એકમમાંથી શોધીને લખો.

1. સવાર પડે માલધારીઓ પોતાનાં ઢોર ચરાવવા નીકળી પડે છે.
➤ પ્રાગટે ફૂટે માલધારીઓ ભેણું અને બીજા માલને લઈ ચરવાવને ઉપડી જાય છે.
2. નવા મિત્ર સાથે ભોળું બાળક કાલી ભાષામાં વાત કરતું હતું.
➤ પોતાના નવા દોસ્તને વહાલથી હાથ ફેરવતો નેસ ભણી જવા લાગ્યો.

3. તને પોતાની સાથે આવેલું બાળક યાદ આવ્યું.

➤ તને પોતાની સાથે આવેલ બાળક ઓસાણ આવ્યું.

4. માલધારી બાળકે સિંહના બરચાને હાથમાંથી મૂકી દીધું.

➤ માલધારી બાળકે સિંહ - શિશુને પડતું મેલ્યું.

5. તેમનાં શરીર ભલે જુદાં હતાં, પણ બાળક પ્રત્યેની મમતા તો સરખી જ હતી.

➤ તેમના ખોળિયાં જુદાં જુદાં હતા ; પરંતુ શિશુ પ્રત્યેની મમતા પ્રેમમાં કશો જ લેણ નથી.

પ્રશ્ન 6. .. અને હું સિંહની ઝપ્તમાંથી બચી ગયો.' - એ છેલ્લું વાક્ય
બને તેવી નાનકડી વાર્તા લખો.

➤ એકવાર અમારી શાળા કંદકરીયાનો પ્રવાસ રાખ્યો હતો અમે બધા
પ્રાણીઓ જોતાં જોતાં મસ્તી કરતા જતાં હતા ત્યાં અચાનક મારો
પગ લપસાઈ જાય છે. હું સિંહ પૂરેલા પાંજરામાં જઈ પડું છું. મારો
જીવ અદ્ભુત થઈ જાય છે. સિંહ ઉધ્યો હોય છે બધા લોકો હાહાકાર
થઈ જાય છે, તરત જ સિંહના ટ્રેનરોને બોલાવવામાં આવે છે. એ
લોકો આવે છે. અને હું સિંહની ઝપ્તમાંથી બચી ગયો.

પ્રશ્ન 7. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

1. પેલા બાળકે તેને **વહાલપૂર્વક** ગોદમાં તડી લીધું.

(અ) વહાલ

(બ) **વહાલપૂર્વક**

(ક) વહાલું

2. તેઓ **હસતાં હસતાં** દુઃખ વેઠે.

(અ) હસ્યું

(બ) હસ્યા

(ક) **હસતાં હસતાં**

3. ચૂનીલાલ **ભણતાં ભણતાં** કુટુંબને આધારરૂપ પણ બન્યા.

(અ) ભણ્યા

(બ) **ભણતાં ભણતાં**

(ક) ભણતાં

4. માજુ હંકતાં હંકતાં વાત કરતાં હતાં.

- (અ) હંકતા હંકતાં (બ) હડયું (ક) હંકયાં

5. મયૂર ઝપથી દોડીને આવ્યો.

- (અ) ઝપમાં (બ) ઝપથી (ક) ઝપ

6. ધારાએ મોટેથી બૂમ પાડી.

- (અ) મોટાઈથી (બ) મોટાથી (ક) મોટેથી

પ્રશ્ન 8. ઉદાહરણ મુજબના તળપદા શબ્દો એકમમાંથી શોધી તેનો અર્થ લખો.

ઉદાહરણ- ભેડું	-	ભેંસો
ભેખડ	-	કરાડ
ઓસાણ	-	યાદ
આધેડ	-	અડધી ઊમરે પહોચાવેલું
રેણું	-	રખડતું
ખોળિયું	-	શરીર

Thanks

For watching